30. EDYCJA EUROPEJSKICH DNI DZIEDZICTWA W POLSCE

Posted on 2 września 2022

Już 10 września rozpoczną się Europejskie Dni Dziedzictwa. Ten największy projekt społeczno-edukacyjny, którego celem jest promocja dziedzictwa kulturowego, odbywa się w drugi i trzeci weekend września. Tysiące atrakcji - wystaw, koncertów i warsztatów, dzięki którym można poznawać historię oraz tradycje swojego regionu. W Polsce to już 30. edycja Europejskich Dni Dziedzictwa. Tegoroczną, jubileuszową odsłonę obchodzimy pod hasłem *„Połączeni dziedzictwem”*. Narodowy Instytut Dziedzictwa jest ogólnopolskim koordynatorem akcji.

https://www.youtube.com/watch?v=tnyfPF37M9M

Europejskie Dni Dziedzictwa zostały ustanowione w 1991 roku, jako wspólna inicjatywa Rady Europy i Unii Europejskiej. Polska włączyła się do akcji w 1993 roku, jako jedno z pierwszych 11 państw. Obecnie w EDD biorą udział wszystkie państwa członkowskie Rady Europy. Celem Europejskich Dni Dziedzictwa jest promocja dóbr kultury pośród lokalnych społeczności oraz zbliżenie do siebie jego organizatorów na poziomie międzynarodowym oraz lokalnym.
W kolejne dwa weekendy września można zwiedzać najciekawsze zabytki i korzystać z szerokiej oferty wydarzeń kulturalnych oraz edukacyjnych.

Narodowy Instytut Dziedzictwa jest ogólnopolskim koordynatorem akcji już od 2007 roku. Za pośrednictwem 16 koordynatorów w całej Polsce przygotowuje i upowszechnia ofertę przygotowanych wydarzeń. Co roku w Europejskich Dniach Dziedzictwa uczestniczy ok. 500 podmiotów: instytucji kulturalnych i oświatowych, stowarzyszeń, pasjonatów dziedzictwa, edukatorów, regionalistów, przewodników turystycznych oraz prywatnych właścicieli obiektów zabytkowych. Łącznie organizują oni średnio 1000 wydarzeń, w których uczestniczą tysiące osób, głównie rodzin z dziećmi. Na uczestników czekają warsztaty, spotkania, rajdy, wystawy, koncerty, pokazy i wiele innych atrakcji, dzięki którym można lepiej poznać i zrozumieć historię oraz kulturę lokalną, regionalną i narodową. Wykaz i informacje na temat wydarzeń dostępne są na stronie internetowej: www.edd.nid.pl oraz poprzez specjalnie dedykowaną aplikację EDD.

Hasło 30. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa - *„Połączeni dziedzictwem”*, nawiązuje do podpisanej przez Polskę Konwencji Ramowej Rady Europy o wartości dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa (tzw. Konwencja FARO). Materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe łączy pokolenia, integruje społeczności, grupy i narody, pozwalając im trwać dzięki wspólnym wartościom. W tym roku, na szczególną uwagę zasługuje zagrożone dziedzictwo kulturowe Ukrainy. Wyjątkowym miejscem podkreślającym wspólne

dziedzictwo Polski i Ukrainy jest cerkiew pw. św. Paraskewy w Radrużu, która jest jednym z obiektów polsko-ukraińskiego wpisu na Listę światowego dziedzictwa UNESCO, „Drewnianych Cerkwi w polskim i ukraińskim regionie Karpat". Ta najstarsza drewniana cerkiew w Polsce jest oddziałem Muzeum Kresów w Lubaczowie. Europejskie Dni Dziedzictwa to niepowtarzalna okazja do zwiedzenia i poznania tego miejsca. Innym z obiektów znajdujących się na Liście światowego dziedzictwa UNESCO jest Zamek Królewski w Warszawie, który w tym roku aktywnie uczestniczy w EDD i zaprasza między innymi na „Europę Canaletta", wykład o twórczości Bernarda Bellotto w 300. rocznicę urodzin artysty.

Wyróżnikiem EDD w Polsce jest nie tylko zwiedzanie mało dostępnych zabytków, ale przede wszystkim bogaty program edukacyjny – prelekcje, gry, konkursy, wystawy, wycieczki kulturowe, spacery tematyczne, które przybliżają lokalnym społecznościom historię ich ziem. Kluczem do skutecznego zachowania dziedzictwa jest zaangażowanie miejscowej społeczności w opiekę nad nim. EDD są ku temu doskonałą okazją – stwarzają możliwość odkrywania okolicznych zabytków, poznania historii i niematerialnych wartości własnego regionu.

Pośród wydarzeń, które zasługują na specjalną uwagę, jest prezentacja tradycji bębniarskich na Zamku w Janowcu. Ten wyjątkowy oddział Muzeum Nadwiślańskiego w Kazimierzu Dolnym przygotował również wystawę prezentująca lokalną, unikalną tradycję związaną z obrzędem wielkanocnego bębnienia. Dziedzictwo niematerialne możemy także poznawać na warsztatach tkackich koronki klockowej, która znajduje się na Liście Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego. Warsztaty organizuje Stowarzyszenie Koronczarek Ziemi Krakowskiej.

Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu przygotowało festyn pt. „Jesień w Polu i Zagrodzie" będzie to niezapomniana podróż do przeszłości w ciechanowieckim skansenie, podczas której zostaną zaprezentowane tradycyjne zwyczaje i obrzędy, związane z kopaniem ziemniaków i pracami gospodarskimi porą jesienną. Festyn zakończy wspólne pieczenie ziemniaków.

W Karpackiej Troi na Podkarpaciu odbędzie się piknik archeologiczny, a w Grodzisku Mazowieckim, Rodzinny Piknik Historyczny.

Na Śląsku odbywa się natomiast „Weekend otwartych pracowni", gdzie rzemieślnicy, twórcy ludowi czy lokalni artyści prezentują swój dorobek i oprowadzają po swoich warsztatach pracy. Często to miejsca, które przechowują dziedzictwo regionu, skupiają działalność rzemieślniczą wykonywaną w duchu tradycji, łącząc czasami przeszłość z przyszłością.

Europejskie Dni Dziedzictwa to doskonała okazja, aby lepiej poznać i docenić dziedzictwo, którego jesteśmy spadkobiercami. Serdecznie zachęcamy do udziału w atrakcyjnych wydarzeniach, które w tym roku przygotowali dla nas organizatorzy.

Historia Europejskich Dni Dziedzictwa w Polsce

Idea EDD narodziła się 3 października 1985 r. w Granadzie podczas II Konferencji Rady Europy. Francuski minister kultury zaproponował wtedy rozszerzenie na cały kontynent zainicjowanych we Francji rok wcześniej Dni Otwartych Zabytków, podczas których po raz pierwszy wszyscy mogli bezpłatnie odwiedzić obiekty zwykle zamknięte dla zwiedzających. Przez kolejne lata inicjatywa ta cieszyła się dużym zainteresowaniem i poparciem społecznym. Dlatego w 1991 roku Rada Europy zdecydowała się ustanowić Europejskie Dni Dziedzictwa. Obecnie w EDD biorą udział wszystkie państwa członkowskie Rady Europy.

Pierwsza edycja Europejskich Dni Dziedzictwa w Polsce odbyła się w 1993 r. i wówczas Polska była jednym z 11 krajów biorących udział w tym projekcie. Od tego czasu popularność tego największego w Europie projektu edukacyjno-kulturalnego nie słabnie. Od prawie 30 lat na terenie całej Polski odbywają się wydarzenia specjalne, imprezy plenerowe, koncerty czy wystawy, a właściciele

zabytków udostępniają szerokiej publiczności miejsca na co dzień niedostępne.

Organizatorem pierwszych edycji EDD w Polsce były ówczesne Regionalne Ośrodki Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego, które współdziałały z wojewódzkimi konserwatorami zabytków i władzami samorządowymi. Generalny Konserwator Zabytków współfinansował realizację najlepszych programów wybranych w konkursie MKiDN. Edycje na przełomie XX i XXI w. wyróżniały się tym, że były prowadzone w ramach kampanii Rady Europy „Europa wspólne dziedzictwo". To hasło miało zbliżyć 47 państw, które wtedy brały udział w obchodach; miało rozbudzić poczucie jedności sztuki i kultury europejskiej, akcentując bogactwo różnorodności kultur i tradycji narodowych, a także mniejszości narodowych, regionalnych i lokalnych. W tym czasie EDD odbywało się tylko w trzeci weekend września.

W 2007 r., koordynację narodową przejął ówczesny Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków, obecnie Narodowy Instytut Dziedzictwa. Wtedy po raz pierwszy zaproponowano wspólny temat przewodni dla całego kraju z założeniem, że hasło powinno umożliwić organizację atrakcyjnych wydarzeń we wszystkich miejscach w Polsce, bez względu na historię czy spuściznę kulturową regionu. Wydarzenia odbywały się w drugi i trzeci weekend września, a do organizacji EDD dołączyły organizacje pozarządowe. Szeroko też popularyzowano to święto w mediach.

Dotychczas Europejskie Dni Dziedzictwa organizowano pod takimi hasłami jak: kamienie milowe, od pomysłu do przemysłu, krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu, polski splot, nie od razu Polskę zbudowano, smaki dziedzictwa, dziedzictwo – źródło tożsamości, tajemnice codzienności. Połączeni dziedzictwem to motto na 2022 r. i jubileuszową 30. edycję EDD. Hasło przewodnie jest co roku rekomendowane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, a ustanawiane przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

30. edycja Europejskich Dni Dziedzictwa objęta jest Patronatem Narodowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy w Stulecie Odzyskania Niepodległości. Patronatem medialnym projekt objęło Polskie Radio.